

Budapestre vonatkozó újságcikk

Osztályozás

725.091

Szerző:

Ambrozy György

Hely

Cím:

Szép Budapest

"1937"

Forrás:

Újság

Személy

Bp.

1937 I. 17.

Helyszám

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

SZÉP BUDAPEST

Írta AMBROZY GYÖRGY

a Maria Terézia-rend lovagja

Idegenforgalmunk fejlesztése — ha az utóbbi évek eredményeit nézzük — a látszat szerint helyes irányban halad. Annyi már kétségtelen, hogy valóban sikerült a külföld figyelmét ráirányítani fővárosunk páratlan természeti adottságaira, kivételes szépségeire, viszont éppen a tapasztalható érdeklődés miatt a legnagyobb hiba volna, ha a sikertől elkábítva nem törekednénk a természetnyújtotta szépségeket még alaposabban kiaknázni, a lehetőségek körét tágítani, s általában a vonzóerőt erőteljesen fokozni. Amit az itt megforduló külföldiek többsége megcsodál, — Budapest egyszerű természeti fekvése, a budai hegyvidék, a dunai hajóút, a Margitsziget, a meleg források, strandok, fürdők, — még távolról sem merítik ki az idegeneket vonzó, adott tényezők széles körét.

Erőteljesen kellene kifejlesztenünk például bizonyos sportágak, így különösen a vadászat és halászat lehetőségeit, hogy itt ne csak meghívott előkelőségek hódolhassanak a nemes szenvedélynek. Köztudomású, hogy a horgászás ma már valósággal demokratikus tömegsport, s ezer meg ezer középosztálybeli turista látogatna ide rendszeresen, ha a horgászás lehetőségeit nagyvonalúan megszerveznék és propagálnák. A vadászat már exkluzívabb és költségesebb sport, amelynél egy egészen más réteg jön számításba, viszont a szenvedélyes vadász nem riadna vissza semmi áldozattól, ha az a lehetőség csábítaná, hogy a világszép Budapest közvetlen környékén nagyvadra vadászhasson.

Az idegenek egy másik rétegét a fejlett társadalmi élet is vonzaná, ha alkalma volna megismernie, — és ami ma már, sajnálatos módon Európának nem minden tájáról mondható: a közrendnek és a nyugalomnak azt a stabilitását, amit Budapest jelent és amit igen sikeresen lehetne kihasználni idegenforgalmunk további fejlesztésénél.

További, figyelemreméltó irányelvnek kéne tekintenünk, hogy kis országunk változatos, gyönyörű tájait a közlekedés céltudatos fejlesztésével, valósággal Budapest könnyen megközelíthető környékévé tegyük, hogy egy balatoni, vagy mátrai kirándulás ne egy háromnapos fájás és bosszankodás, hanem valóban egy életre szóló élmény legyen. Ehhez persze egészen más közlekedési viszonyokra volna szükség. Ma a Budapesten időző külföldi számára a magyar vidék legszebb tájai körülményesebben közelíthetők meg, mint Bécs, vagy Velence.

Hogy visszatérjünk magának Budapestnek szűkebb területére, nem szabad elhallgatnunk, hogy fővárosunk páratlan természeti szépségét — sajnos — sok olyan árnyfolt homályosítja el, amelyek eltüntetése egyre sürgetőbb feladatunk. Az utóbbi időben ebben az irányban is öröndetes jeleket látjuk a jószándéknak. Nyilvánvaló, hogy a városrendezési tervezetéseknek éppen idegenforgalmunk rohamos fejlődése adott lendületet, ámbar kétségtelen, hogy a városfejlesztésnek és városépítésnek első sorban belső szempontok és belső szükségességek szabják meg az irányát, törvényeit és ritmusát. Viszont fővárosunk idegenvonzó erejét éppen úgy fokozhatjuk a legeredményesebben, ha — kerülve a mult hibáit és pótolva mulasztásait — Budapest szépítésének sajátos, belső stílus-törvényeit keressük és követjük.

Budapest átalakításánál két egymással látszólag ütköző szempontot kell figyelembevenni. Egyes részeket újja kell teremtenünk a réginek, az elhibázottaknak, a csúnyának eltüntetésével,

ugyanakkor nagyobb kimélettel és megbecsüléssel kell megóvnunk és érvényesítenünk a műemlékeket, sőt az egyszerűbb történeti emlékeket is.

Először is, nem beszélve a szecesszió bűneiéről, az arányok általános kisszerűségét kell kifogásolni. Nálunk az utcák keskenyek, a terek kicsinyek, az emlékművek vagy nem monuméntálisak, vagy nem ilymódon vannak elhelyezve. Tereink, épületeink, szobraink túlságosan tagozottak. Az épületek összhatását általában bizonyos nyugtalanság jellemzi. Sok a kupola, holott a harmóniát a házak egyenlő magassága adja meg. A mult század Andrásy-uti renaissance palotái, vagy a Vigadó-tértől a Petőfi-térig terjedő palotásor a harmónikus összhatás példái, míg a Körut, főleg pedig a Szabadság-tér rengeteg kupolájával, kirívó épületeivel nyomasztóan, kellemetlenül hat.

A Millénium emlékműve zsufolttsága, túlzott tagozottsága miatt nyugtalanító és diszharmónikus. Egyáltalában nem hat monumentálisan, mert ennek feltételei a nyugalom, egyszerűség és tömörség. És mikor fogunk már ráeszmélni, hogy színes virágok között semmi sem hat monumentálisan? A II. ösök Emlékkövét, vagy a Kossuth-szobor környékét remlett volna szabad rózsafüzérekkel behinteni, mert így az emlékművek hatása cícomásan festői, ahelyett, hogy nagyszabású és klasszikus volna. Maga a Kossuth-szobor egyébként Rodin-bíne, akinek „calaisi polgárai” szolgáltak például az ilyen szobrászi felfogáshoz. A mi Kossuth szobrunk érzelgősen elfacsart alkotás. Szóvá, kell még tennünk azokat a kisebb méretű, túlságosan mozgalmas, festői hatású szobrokat is, amelyek-

nek példája a Baross kávéház melletti kis térségen elhelyezett görbe kisfiú, vagy az egyensúlytalan Kapisztrán szobor. Az ilyen szobrok mintegy átmenetet képeznek a szobrászat költőisége és a festészet szabadsága között, — mint átmeneti műalkotások — reliefként egy-

összefogó fal elé állítandók. A Hunyadi János utca elején a fűbe nyomott torzó pedig egy köfolyosóra való Prohászka szobrának nem a randevukra berendezett, virágos Károlyi-kertben volna a helye, hanem az Egyetemi templom előtt, mintha szószékéről beszélne. Nem kell azt hinnünk, hogy minden szobornak téren kell állania.

Parkjaink — a Margitsziget kivételével — kicsinyek, ugyanakkor áttekinthetetlenek, azok pedig, amelyek emlékműveket vesznek körül, túlságosan színesek.

A dekoráció terén való állandó zavart egyébként a főváros fellobogózásainál lehet legjobban megfigyelni, amikor különböző színű és nagyságú zászlók lobognak össze-vissza különböző magasságban, holott itt is ritmusra, harmóniára kellene törekedni, hogy a színben,

nagyságban és magasságban harmonizáló fellobogódások az utak végéről tekintve, egy színű foltok, egy csiknak hassanak. Ezt látjuk Itália vagy Franciaország fővárosainak fellobogódásakor.

Végül fel kell hívunk a figyelmet arra is, hogy régi épületeinket, a mult maradványait jobban meg kellene becsülnünk, — még akkor is, ha azok történetesen nem is műemlékek, csupán egy elmult történeti korszak köbefoglalt dokumentumai. Buda lassu lebontása és beépítése a várfal eltakarása egyenesen bűn, s az öntudatos történelmi kegyelet hiányának a jele. Csodálatos a közvélemény nemtörődőmsége, vagy letargiája, amely veszni hagyja a mult ennyi nemes emlékét. Azt kell hinnünk, hogy ez a közöny, ez a szeretetlen kegyelethiány a multtal és a hagyománnyal szemben összefüggésben van középiskolai nevelésünk egy nagy mulasztásával: a művészettörténet és a nemzeti művelődéstörténet teljes elbanyagolásával. Holott csak multunkat megismerve és megbecsülve fokozhatjuk magunkban a nemzeti öntudatot, önbizalmat és teremtetőert.